

Wellness en lifestyle

2de graad D/A-finaliteit
II-WeLi-da

BRUSSEL

D/2024/13.758/105

Versie januari 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang met de eerste graad

Het leerplan Wellness en lifestyle bouwt verder op doelen uit de vakken Mens & samenleving en Natuurwetenschappen.

2.2 Samenhang in de tweede graad

2.2.1 Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit

Her leerplan Wellness en lifestyle vertoont samenhang met volgende leerplannen binnen de finaliteit:

- het leerplan Godsdienst;
- het leerplan Natuurwetenschappen;
- het leerplan Lichamelijke opvoeding.

Het leerplan Wellness en lifestyle vertoont samenhang met doelen anatomie en fysiologie en ontwikkelingspsychologie voor de studierichtingen Sport en Maatschappij en welzijn.

2.2.2 Samenhang over de finaliteiten heen

Het leerplan Wellness en lifestyle hangt sterk samen met het leerplan Haar- en schoonheidsverzorging uit de A-finaliteit.

2.3 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op cesuurdoelen en doelen die leiden naar de beroepskwalificatie Schoonheidsspecialist-adviseur. Het leerplan is gericht op 17 graduren en is bestemd voor de studierichting Wellness en lifestyle.

Het leerplan gaat uit van integratie van de verschillende leerplandoelen. Alhoewel leerlingen aan het einde van de derde graad een beroepskwalificatie behalen, is het de bedoeling dat leerlingen in eerste instantie focussen op doorstromen naar het hoger onderwijs. In functie daarvan is een verdeling over de verschillende thema's opgebouwd. Het voorgestelde pakket uren mag bekeken worden op jaarbasis en kan op weekbasis dus een verschillende invulling krijgen.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Wellness en lifestyle en het vormingsconcept

Het leerplan Wellness en lifestyle is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In het leerplan ligt de nadruk op de natuurwetenschappelijke en technische vorming enerzijds en sociale, talige en economische vorming anderzijds. De wegwijzers rechtvaardigheid, verbeelding, duurzaamheid, kwetsbaarheid en belofte maken er inherent deel van uit.

Vormingscomponenten

Maatschappelijke vorming leert leerlingen hun weg en plaats vinden in de complexe en veelzijdige maatschappij. In Wellness en lifestyle worden leerlingen voorbereid om mensen in hun verlangen naar zelfzorg en welbevinden te ondersteunen. De grote diversiteit aan mensen met sterke individuele verschillen daagt leerlingen uit om aandacht te besteden aan die verschillen en de soms sterke accentuering ervan. Daarvoor zijn kennis en vaardigheden nodig die een sterke dialoog vereisen maar ook een interesse in wat de individuele persoon belangrijk vindt.

Het sterke accent op maatschappelijke en persoonlijke vorming staat een stevig aandeel voor **natuurwetenschappelijke en technische vorming** geenszins in de weg. Net als in de andere studierichtingen van het domein Maatschappij en welzijn is dat ook in Wellness en lifestyle een fundamenteel uitgangspunt. De invulling van welbevinden of schoonheid wordt vaak sterk persoonlijk en subjectief ingekleurd. Een houding waarbij men streeft naar wetenschappelijke onderbouwing is dan ook noodzakelijk. De kwaliteit van handelen en van de gebruikte producten en apparaten moet gericht zijn op gezondheidsbevordering en het welbevinden van mensen op korte en lange termijn. Leerlingen handelen echter niet alleen vanuit een wetenschappelijk verantwoorde houding. In het technische aspect stellen zij vaak handelingen die een sterke professionele nabijheid, letterlijk en figuurlijk, vragen. Daarbij moet de kwetsbaarheid van de mens steeds in het oog worden gehouden. Klantgerichte wensen of behoeften mogen er niet toe leiden dat men grenzen overschrijdt die de mens in zijn psychische of fysieke integriteit bedreigen. Een kritische benadering, ingegeven door wetenschappelijk onderbouwd advies, zal het vertrouwen van klanten versterken.

Het ontwikkelen van **communicatieve, relationele en (ped)agogische aspecten van vorming** is van groot belang voor de professionele beroepsuitoefening. Leerlingen leren op een gepaste manier omgaan met klanten die van zeer diverse pluimage kunnen zijn. Ze leren positief opbouwend, efficiënt en kwaliteitsvol communiceren en geven informatie in uiteenlopende omstandigheden. Daarbij is het uiterst belangrijk om klanten te behoeden voor doorslaggevend verkeerde keuzes maar dat ook aan te brengen op een niet kwetsende wijze. Verlangens naar en voorkeuren voor een bepaalde uitstraling kunnen ook in een ontgoocheling uitmonden. De professional ontwikkelt daarvoor een gevoeligheid om klanten te kunnen ondersteunen.

De communicatie met de klant is van groot belang binnen de beroepsuitoefening. Daarbij is een correct gebruik van het Nederlands onontbeerlijk om voldoende de wens van de mensen te kunnen begrijpen en respecteren. Binnen een maatschappij die steeds meer **meertalig** wordt, is het beheersen van Engels en Frans eveneens belangrijk.

De leerling wordt geconfronteerd met het zoeken naar een evenwicht waarbij met veel zorg naar menselijke noden wordt gekeken maar ook commerciële belangen hun plaats krijgen. Daarbij wordt aandacht besteed aan enkele **economische aspecten** die de leerling gevoelig moeten maken voor het nut van de bedrijfsmatige organisatie.

Wegwijzers

Mensen stellen zich kwetsbaar op wanneer ze hun verlangen naar welbevinden of schoonheidszorg toevertrouwen aan een professional. Vaak komt daarbij ook een intimiteit aan bod die uiterste zorg vraagt in de technische handelingen. Dat betekent tevens leren omgaan met de eigen **kwetsbaarheid**. Die uit zich in het besef van de eigen opvattingen die niet altijd het mooiste van zichzelf laten zien. De wereld van welbevinden en schoonheid heeft nood aan genereuze mensen die mild zijn voor zichzelf en de ander.

Hoe goed een mens ook zijn voorkeuren duidelijk kan maken om tot welbevinden te komen, het blijft een uitdaging voor de professional om dat ook in de praktijk te brengen. Door op creatieve wijze de

verbeelding de vrije loop te laten, kan men de klant een pallet aan mogelijkheden bieden zodat die kan nagaan wat aansluit bij de eigen voorkeur.

Scholen en leerlingen werken mee aan een ecologische bewustwording in de school en in hun beroep. Zij werken aan duurzame en energie- en waterzuinige systemen. Zij onderzoeken hoe ze in hun beroep het leefmilieu en de gezondheid kunnen versterken. Daarnaast hecht men in deze richting ook aandacht aan het belang van **duurzame relaties en duurzame keuzes en beslissingen** in functie van het streven naar een mooiere samenleving.

In studierichtingen waarin men sterk in de persoonlijke intimiteit van mensen komt, is het belangrijk dat leerlingen mee leren bouwen aan een inclusieve wereld waarin elke persoon recht heeft op een kwalitatieve benadering om het welbevinden te verbeteren waarbij dat tevens als een **rechtvaardig uitgangspunt** wordt gezien.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Zorg dragen voor gezondheid en welbevinden van de mens

Leerlingen gaan op zoek naar de verschillende aspecten van welbevinden en de impact ervan op gezondheid. Ze willen begrijpen wat mensen beter laat voelen en welke plaats de persoonlijke schoonheidsbeleving daarin inneemt. Het investeren in de eigen uitstraling is niet enkel gericht op de ander maar vertrekt vanuit het streven naar ontwikkeling van de eigen identiteit. Lifestyle krijgt in deze studierichting op die manier een invulling: het is een levenswijze die, soms los van bestaande en gekende wegen, invulling geeft aan die identiteit. Daarbij wordt het voor de leerlingen duidelijk welke aspecten tot het vakgebied behoren en voor welke elementen een doorverwijzing noodzakelijk is.

Vaardigheden in wellness en lifestyle uitvoeren

De handelingen die men stelt in het kader van wellness en lifestyle, maar ook het gebruik van apparaten en producten hebben een groot effect op het lichaam van mensen. Daarom is het beschikken over een brede kennis van en inzicht in het menselijk lichaam onontbeerlijk. Bovendien is een degelijke interesse in de effectieve werking van producten en technologie belangrijk om voldoende wetenschappelijk en met de nodige verantwoordelijkheidszin te blijven werken. Dat aspect moet overigens helpen om een duidelijke scheidingslijn te trekken tussen de activiteiten die men in deze sector mag stellen en de acties die tot andere beroepsgroepen behoren. Onvermijdelijk moet daarbij ook aandacht worden besteed aan de economische, ergonomische en duurzame aspecten van het beroep.

Vanuit verbinding participeren aan een diverse samenleving

De leerlingen krijgen toegang tot de persoonlijke ruimte van anderen en leren omgaan met professionele intimiteit. Om dat voor de ander op een aangename manier te laten verlopen, wordt ingezet op groeien naar verbondenheid en vertrouwd geraken met de grote diversiteit van mensen. Het ontwikkelen van een sprankelende verbeelding die open staat voor invloeden uit diverse hoeken vraagt om een deelname aan de samenleving vanuit een kritische betrokkenheid. Door in relatie te treden met anderen kan men niet alleen duurzame banden ontwikkelen maar ook nieuwe impulsen geven aan professionele inzichten en het ontwikkelen van een deontologische houding.

3.3 Opbouw

Het leerplan Wellness en lifestyle is opgebouwd uit vier onderdelen.

- Welbevinden als motor van levenskwaliteit;
- Vaardig worden in wellness en lifestyle;
- Trends en evoluties;
- Anatomie en fysiologie.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang met de eerste graad

- Samenhang met het leerplan Mens & samenleving

De leerlingen worden vanuit de context van de eigen leefwereld vertrouwd met begrippen en concepten met betrekking tot identiteit, diversiteit en de samenleving. Daarnaast ontwikkelen ze interactievaardigheden rekening houdend met de grenzen van anderen.

- Samenhang met het leerplan Natuurwetenschappen

In de eerste graad bestuderen de leerlingen het groeperen van cellen in weefsels, weefsels in organen en organen tot orgaanstelsels die een welbepaalde functie hebben. Ze verkennen stof-en energieuitwisseling bij mens en dieren waarbij ademhalingsstelsel, spijsverteringstelsel, bloedvatenstelsel en transport in een organisme aan bod komen.

3.4.2 Samenhang in de tweede graad

- Samenhang met het leerplan Godsdienst

In het leerplan van de tweede graad vind je samenhang met doelen of ingrediënten uit de terreinen 'Persoonsvorming' (P), 'Inspiratiebronnen' (I), 'Gekozen worden en kiezen' (G), 'Ontmoeten' (On) en 'Omgaan met verscheidenheid' (Om). Afhankelijk van de uitwerking van de doelen en bijhorende ingrediënten kan afstemming met het vak Godsdienst aangewezen zijn. Bij de doelen in het leerplan Wellness en lifestyle vind je de concrete samenhang terug.

- Samenhang met het leerplan Lichamelijke opvoeding

EHBO, levensreddend handelen en ergonomie krijgen voor alle leerlingen een plaats in de algemene vorming (eerste tot en met derde graad). Je vindt EHBO en levensreddend handelen dan ook niet terug in dit leerplan.

- Samenhang met het leerplan Natuurwetenschappen

De cesuurdoelen over anatomie en fysiologie, gecombineerd met inhouden zoals nagelstructuren en opbouw van de huid die vanuit de beroepskwalificatie worden gevraagd, zorgen voor een samenhang met het leerplan Natuurwetenschappen.

- Samenhang met de leerplannen Sport en Maatschappij en welzijn

Je vindt de doelen betreffende anatomie en fysiologie en ontwikkelingspsychologie terug in de verschillende leerplannen van de dubbele finaliteit. De doelen worden in die leerplannen meer geconcretiseerd en in verband gebracht met de arbeidsmarktgerichte component van de betreffende studierichting.

- Samenhang met het leerplan Haar- en schoonheidsverzorging

In deze studierichting van de A-finaliteit komen naast elementen uit de schoonheidsverzorging ook inhoudende haarverzorging aan bod. De component schoonheidsverzorging bevat verschillende elementen die gelijk lopen: massage van handen en gelaat, reinigen en verzorgen van nagels, make-up ...

3.4.3 Samenhang met de derde graad

- De studierichting Wellness en lifestyle vormt de onderbouw voor de studierichting Wellness en schoonheid (logische doorstroom). Die studierichting bereidt leerlingen vooral voor op verder studeren (doorstroomgedeelte). Daarnaast worden leerlingen ook voorbereid op het participeren aan de arbeidsmarkt (arbeidsmarktgericht gedeelte). Zo behalen leerlingen in de studierichting Wellness en schoonheid de beroepskwalificatie Schoonheidsspecialist-adviseur.
- Vanuit de focus op het arbeidsmarktgericht gedeelte wordt er in de tweede graad ingezet op een basis voor de bovenliggende studierichting: basiscompetenties in schoonheidsverzorging verlenen.
 - In de tweede graad verwerven leerlingen de doelen in een schoolcontext en ligt de focus op de leefwereld van gezonde kinderen, jongeren en volwassenen. Het gaat om eenvoudige handelingen zoals het reinigen en verzorgen van huid en nagels, het toepassen van massagetechnieken en het uitvoeren van decoratieve handelingen zoals lakken van nagels en maquilleren van het gelaat.
 - In de derde graad staan de professionele contexten van de wellness en schoonheidszorgen (wellnesscentra en instituten maar ook gezondheidscentra waar lifestyle een specifieke plaats inneemt) centraal. Het aspect wellness (baden, sauna, hammam ...) en het geven van voldragen adviezen zullen dan aan bod komen. Daar zal ook de complexiteit van de basishandelingen worden opgevoerd met specifiekere materialen, producten, apparaten en specifieke verzorgingen van de huid en de nagels.
- Vanuit de focus op doorstroom naar hoger onderwijs
 - In de tweede graad ontwikkelen leerlingen een theoretisch begrippenkader met betrekking tot ontwikkelingspsychologie, communicatie, gezondheidsbevordering en gezondheidsgedrag, anatomie en fysiologie.
 - In de derde graad wordt die kennis verbreed en verdiept:
 - in functie van verder studeren: anatomie en fysiologie, ontwikkelingspsychologie, gezondheidsbevordering ...;
 - vanuit de koppeling met het arbeidsmarktgedeelte: anatomie en fysiologie.
- Wellness en lifestyle: in de tweede graad wordt ingezoomd op het aspect welbevinden en de impact ervan op gezondheid. De echte wellnessomgeving wordt voorbehouden voor de derde graad maar er is plaats voor een brede waaier waarin de aspecten rond wellness en lifestyle aan bod komen.
- Ontwikkeling: in de tweede graad ligt de focus op communicatie en ontwikkelingspsychologie in de eigen leefwereld.
- Anatomie en fysiologie: in de tweede graad ligt de focus op waarnemingsfysiologie en bewegingsfysiologie. In de derde graad komen stofwisselingsfysiologie, transportfysiologie en immuunfysiologie aan bod.

3.5 Aandachtspunten

Focus op verder studeren

- Het leerplan Wellness en lifestyle richt zich op leerlingen die de ambitie hebben om verder te studeren na het secundair onderwijs. Zij zullen daarbij ook de beroepskwalificatie schoonheidsspecialist-adviseur verwerven. Daarin ligt meteen een groot verschil met het aandeel schoonheidszorgen in de studierichting Haar- en schoonheidsverzorging (A-finaliteit) waarin het accent sterk op de beroepsmatige context zal liggen.

Integratie van onderdelen

- Het leerplan Wellness en lifestyle bevat verschillende componenten die soms een uiteenlopende achtergrond hebben. De verleiding is groot om die dan als afzonderlijke onderdelen aan te bieden. Toch zitten er in al die aspecten veel mogelijkheden om clusters te maken die de specificiteit van de studierichting in de verf zetten maar de school ook kansen bieden om eigen accenten aan te brengen. De nadruk ligt op kiezen voor samenhang tussen de leerplandoelen en niet op chronologie. Ook daarin kan de school zelf keuzes maken.
- De focus van het leerplan ligt op het effect van wellness en lifestyle op de (eigen) gezondheid en het zelfbeeld dat positief kan worden beïnvloed. Welbevinden en wellness worden als een geheel naar voor geschoven en er is een uitdrukkelijke vraag om vanuit een holistische kijk aandacht te hebben voor de beleving, wensen en behoeften van personen in functie van de levenskwaliteit die ze nastreven.
- In het verlengde daarvan krijgt de leerling begrippenkaders aangereikt binnen verschillende domeinen (gezondheid, ontwikkeling, maatschappelijke evoluties maar ook binnen de specificiteit van wellness en lifestyle). In de derde graad zullen zij die kaders uitdiepen om ook in complexere situaties een visie op te bouwen en professionele handelingen te kunnen stellen.
- De leerplandoelen anatomie en fysiologie kunnen worden gespreid over het derde en vierde jaar. Er bestaan heel wat mogelijkheden om samenhang te realiseren met leerplandoelen die de ontwikkeling van de mens of technische vaardigheden behandelen.

Veilige opbouw voor elke leerling

- Voor leerplandoelen die leiden naar een beroepskwalificatie focus je in de tweede graad op eenvoudige situaties of situaties waarin leerlingen vaardigheden volgens richtlijnen en onder begeleiding toepassen. Daarbij kan de leerling een specifieke tijdslimiet opgelegd krijgen om de betrokken vaardigheid te realiseren.
- Gezien de intimiteit en nabijheid bij sommige handelingen, is gekozen om in de tweede graad veiligheid te creëren voor alle leerlingen en overwegend handelingen in de schoonheidsverzorging van gelaat, handen en voeten aan te reiken. In de derde graad kan de stap worden gezet naar een volledige lichaamsmassage en kennismaking met de meer specifiekere wellnessaccomodatatie die de sector rijk is.
- In de tweede graad komen handelingen aan zowel gelaat, handen als voeten aan bod. Het accent ligt echter op gelaat en handen waarbij een opstart van of transfer naar handelingen bij voeten eveneens wordt gemaakt. Bij de verschillende technische vaardigheden kan je de passende apparaten correct leren gebruiken. Bij hand- en voetverzorging verdient de manuele aanpak de voorkeur.
- De eigen leefwereld van de leerling en de schoolse context vormen de omgeving waarin de leerplandoelen worden aangebracht. Het didactisch salon neemt een belangrijke plaats in. Vanaf de derde graad zal de professionele context aan bod komen. Dat sluit niet uit dat, zeker aan het eind van de tweede graad, de leerling voldoende wordt voorbereid op de stap naar de meer professionele setting waarin men met de beroepskwalificatie terecht kan.

Simulanten en modellen

- Leerlingen kunnen zelf het klantgerichte deel invullen, al kunnen voor diverse componenten ook simulanten of modellen worden ingeschakeld wat toelaat de onderwijstijd voor alle leerlingen nuttiger te gebruiken. Modellen mogen niet worden verward met klanten die bepaalde kwalitatieve eisen

stellen die leerlingen van de tweede graad nog niet kunnen bieden. Een model kan een bepaalde, vooraf afgesproken rol invullen om meervoudige doelen aan te brengen. Gezien het belang van diversiteit kan je in elke situatie aandacht besteden aan de brede waaier inzake bv. leeftijd, cultuur en gender.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Welbevinden als motor van levenskwaliteit

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

4.1.1 Gezondheid en welbevinden

LPD 1 + De leerlingen handelen vanuit een holistische visie rekening houdend met welbevinden, welzijn en diversiteit.

Samenhang tweede graad: II-GOD-dda P4, PP108, PI 119, PI 120, I1; II-GOD-daa P4, PP108, PI 119, 120

Wenk: Je kan leerlingen laten zoeken naar verschillende wellnessinitiatieven. Ze kunnen de effecten ervan op het welbevinden vanuit een holistische kijk benaderen en van daaruit de link leggen naar de invloed op gezondheid.

Wenk: Alhoewel je met voorbeelden van initiatieven kan werken, lenen ook de praktijkoefeningen zich uitstekend om die visie systematisch te bekijken. Een handeling staat niet op zich maar je maakt telkens duidelijk welk effect wordt beoogd. Naast de praktijkoefeningen kan ook de globale klascontext worden gebruikt om voorbeelden van wellness en lifestyle te illustreren.

Wenk: De invulling en de bespreking van effecten van wellness gebeuren bij voorkeur vanuit een wetenschappelijke benadering om dat aspect zoveel als mogelijk objectief te benaderen. Toch is het belangrijk om ook open te staan voor de vele alternatieven die een lichamelijke, geestelijke en sociale bevordering van het welbevinden kunnen realiseren zoals aromatherapie, bootcamps om een gezond eetpatroon te realiseren (detoxkuur), yoga, pilates, muziektherapie. Daarbij past een kritische benadering die leerlingen alert maakt voor initiatieven die niet

aantoonbaar het welbevinden van mensen bevorderen.

Wenk: Dit leerplandoel kan je in samenhang zien met de brede waaier aan thema's waarin wellness en lifestyle aan bod komen (LPD 2) maar ook met de basisvaardigheden in onderdeel 4.2.2.

LPD 2 + De leerlingen illustreren aan de hand van een zelfgekozen onderwerp hoe wellness en lifestyle een gezond levenspatroon positief kan beïnvloeden.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met de oorsprong van het woord wellness en de meervoudige betekenis van lifestyle.

Wenk: Wellness gaat verder dan de plaats waar men kan genieten van de sauna of van een massage. Het is een totaalconcept waarbij men de keuze maakt voor een eigen 'way of living' en zo deel uitmaakt van lifestyle. Het is belangrijk om het begrip voldoende open te trekken maar ook de persoonlijke invulling ervan ruimte te geven. Dat kan ook in omgekeerde zin. De weldaad van een sauna of wellness is er niet voor iedereen bv. vanuit de confrontatie met de eigen lichamelijkeheid of het onvermogen om tot rust te komen.,

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met de verschillende gebieden waarop wellness zich toespitst zoals fysieke, emotionele, intellectuele of spirituele wellness. Stimuleer jongeren om oog te hebben voor de brede waaier aan prikkels die de zintuigen kunnen beroeren zoals smaken, ruiken.

Wenk: Wellness en lifestyle bevatten een brede waaier aan toepassingen zoals voeding, yoga, meditatie, spabeleving, gewichtsverlies, detoxbehandelingen, natuurbeleving in functie van welzijn, voeding in functie van welzijn, geestelijk welzijn, biologisch koken, cultuur in functie van welzijn, fitness, hot stone, voetreflexologie en mindfulness.

Wenk: Je kan leerlingen laten kiezen voor wellnessinitiatieven zonder ze ten gronde uit te diepen. Zij bouwen een visie op betreffende die initiatieven en zoeken objectiverende argumenten om de impact ervan aan te tonen.

LPD 3 De leerlingen lichten determinanten van gezondheidsgedrag toe.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 16; II-Spo-da LPD 31

Wenk: Onder determinanten verstaan we alle factoren die de gezondheid en het gezondheidsgedrag in het bijzonder beïnvloeden. Het gaat zowel om risicofactoren voor ongezondheid of ongezond gedrag, als om factoren die de gezondheid positief beïnvloeden. Je vindt meerdere indelingen voor deze determinanten. Meestal komt men tot een indeling van eerder persoonsgebonden factoren, leefstijl en eerder contextgebonden factoren zoals de fysieke en sociale omgeving. In de tweede graad is het belangrijk dat leerlingen inzicht hebben in de impact en veranderbaarheid van determinanten. Je kan dat via voorbeelden uit de actualiteit of uit de leefwereld van de jongere aanbrengen. Dat inzicht vormt de basis voor het planmatig ontwikkelen van interventies om het gezondheidsgedrag te beïnvloeden of bevorderen. Dat laatste komt aan bod in de derde graad.

Wenk: Er zijn verschillende modellen die je kan gebruiken om de determinanten in kaart

te brengen (gedragswiel, biopsychosociaal model ...). De globale indeling mag meteen worden bekeken vanuit de ambitie om welbevinden te verbeteren. In die zin zal dat nauw aansluiten bij inhouden rond gezondheidsbevordering.

Wenk: Je kan bij de bespreking van de determinanten en vooral in de link naar welbevinden het eigen aandeel sterk beklemtonen. Welbevinden overkomt ons niet alleen maar. Door het stellen van specifieke handelingen vanuit concrete drijfveren kunnen we impact hebben op welbevinden.

Wenk: Je kan dit doel in samenhang bespreken met het onderscheid nature - nurture (LPD 5).

LPD 4 De leerlingen passen basisprincipes van ziektepreventie en van gezondheidsbevordering toe in functie van wellness en lifestyle.

Wenk: In de gezondheidszorg vertrekt preventief werken vanuit twee sporen: ziektepreventie en gezondheidsbevordering. Je kan die terminologie verduidelijken en de strategieën basisprincipes die daarvoor belangrijk zijn aanbrengen. Om de band met de studierichting te versterken kan je zoeken naar linken in de wellness en lifestyle zoals hygiëne, beweging, voeding, het toepassen van mindfulness of yoga en de impact ervan op het mentale welzijn.

Wenk: Je kan op zoek gaan naar actuele invalshoeken waarbij preventief beleid een ingrijpende impact heeft op het voorkomen van gezondheidsproblemen zoals obesitas, griep, vaccinaties, kanker. Daarvoor kan je beroep doen op overheidsinitiatieven maar wellicht zijn er ook activiteiten op school die vanuit beleidskeuze een impact kunnen hebben op het voorkomen van gezondheidsproblemen.

Wenk: Het leerplandoel focust sterk op het voorkomen van gezondheidsproblemen als primair initiatief. Activiteiten die moeten voorkomen dat bestaande gezondheidsproblemen escaleren of curatieve eigenschappen hebben (zoals o.m. vroegtijdige screening van kanker of van aandoeningen van hart- en bloedvaten), komen in de derde graad aan bod.

4.1.2 Ontwikkeling

LPD 5 De leerlingen lichten het begrip ontwikkeling toe.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 24; II-Spo-da LPD 32

Wenk: Je kan aandacht hebben voor manieren van ontwikkelen zoals leren, groeien, rijpen.

Wenk: Je kan de invloed van nature en nurture op ontwikkeling behandelen. Je kan denken aan factoren die de ontwikkeling beïnvloeden zoals culturele verschillen, gender, opvoeding, biologie, erfelijkheid en epigenetica.

Wenk: Je kan de leerlingen op zoek laten gaan naar argumenten die pleiten in het voordeel van één van beiden. Dat kan een bron van uitwisseling en discussie zijn. Daarbij kan aandacht worden besteed aan culturele verschillen zodat het thema niet beperkt blijft tot de westerse visie (in samenhang met diversiteit LPD 11). Je kan dit doel verdiepen door het nature-nurture debat te situeren in tijd en ruimte.

LPD 6 + De leerlingen illustreren de rol van psychologie bij het uitvoeren van handelingen binnen wellness.

Wenk: Je kan leerlingen verduidelijken dat de verschillende toepassingen in wellness niet op zichzelf staan. Het effect ervan hangt samen met de levensfase van de mens maar ook met de ontwikkeling van of evolutie in het domein waarop de toepassing inspeelt. Ook het contact en het gesprek dat daarmee samenhangt kan een rol spelen. Mensen kunnen zich vanuit de ontspanning of de pogingen daartoe overgeven vanwege het vertrouwen dat ze hebben. Luisteren en oprecht betrokken zijn zonder een oordeel te vellen, zijn dan sterke troeven. Dit leerplandoel vertoont samenhang met LPD 1.

Wenk: Vanuit het perspectief dat effecten van wellness met ontwikkeling en levensfase kunnen samenhangen, kan je leerlingen alert maken voor het belang van het kwetsbare. Mensen geven zich over aan een wellnesstoepassing maar kunnen daarbij worden behoed voor toepassingen die hem op dat moment niet dienen. De leerlingen leren dat mensen op zo'n moment bescherming nodig hebben. Door terug te komen op de correcte definitie van gezondheid en de impact van welbevinden erop, kan je leerlingen uitdagen om dat psychologisch aspect grondiger te bekijken. Niet elke handeling zal in elke levensfase of context hetzelfde effect hebben. Ze zijn ook niet in alle omstandigheden wenselijk.

Wenk: Door de verschillende levensfasen te bekijken vanuit de domeinen van ontwikkeling bekomen de leerlingen een overzicht waarin de vraag kan worden gesteld welke initiatieven het welbevinden al dan niet positief stimuleren.

LPD 7 De leerlingen lichten de ontwikkelingsdomeinen en de afbakening van de levenslooppfasen toe.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 25; II-Spo-da LPD 33

Wenk: Vanuit een visie op totale ontwikkeling heb je aandacht voor de verschillende ontwikkelingsdomeinen (fysieke, cognitieve en socio-emotionele ontwikkeling) en voor alle levenslooppfasen van de mens (prenatale fase, baby, peuter, kleuter, lagere schoolkind, adolescent, volwassene, oudere. Vanuit casussen kan je aandacht hebben voor de onderlinge samenhang van ontwikkelingsdomeinen.

Wenk: Je kan als leraar zelf kiezen voor een bepaalde afbakening van levenslooppfasen met bijhorende benamingen. Het is belangrijk om daarover afspraken te maken binnen de lerarenteams van tweede en derde graad. Je kan aandacht hebben voor levenslooppfasen als dynamisch gegeven.

Wenk: Leerlingen krijgen vanuit de samenhang met andere doelen rond ontwikkeling een goed zicht op de verschillende ontwikkelingsdomeinen en levenslooppfasen. Je kan focussen op welke wellnessaspecten belangrijk kunnen zijn binnen hun eigen levensfase maar ook binnen andere leeftijdscategorieën.

Wenk: Je kan voorkomen dat leerlingen blijven hangen in de meer vanzelfsprekende toepassingen zoals het uiterlijke. Ook de verschillende noden op cognitief of sociaal vlak kunnen in kaart worden gebracht.

Wenk: Je kan accenten leggen door diversiteit te beklemtonen en aandacht te hebben voor gender- of culturele verschillen.

Wenk: Aan de hand van dit doel reik je leerlingen handvatten of het kader aan om samenhang tussen ontwikkelingsfasen binnen de levensloophasen te illustreren.

LPD 8 De leerlingen lichten de fysieke ontwikkeling doorheen de levensloophasen van kinderen, adolescenten, volwassenen en ouderen toe met inbegrip van

- **lichamelijke groei, rijping en veroudering;**
- **(senso)motorische ontwikkeling.**

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 26, 29; II-Spo-da LPD 34, 37

Wenk: Je kan vertrekken vanuit reële contexten of casuïstiek om de theoretische inzichten voldoende levendig te maken.

Wenk: Leerlingen kunnen de lichamelijke veranderingen beschrijven maar bestuderen ook de beïnvloedingsfactoren (voeding, maatschappelijke aspecten ...) erop.

LPD 9 De leerlingen lichten de cognitieve ontwikkeling van sensomotorisch tot formeel operationeel denken doorheen de levensloophasen van kinderen, adolescenten, volwassenen en ouderen toe.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 27, 29; II-Sp-da LPD 35, 37

Wenk: Je vertrekt bij voorkeur vanuit concrete situaties om de visie en de inhoud van voldoende levendig te kunnen aanbieden.

Wenk: Bij de ontwikkeling van cognitieve aspecten kan je sterk accent leggen op de manier waarop het leren zich ontwikkelt: concentratie, klassiek en operant conditioneren en sociaal leren.

Wenk: Kritische reflecties op het denken van Piaget: het is belangrijk dat leerlingen leren dat Piaget een heel grote invloed had op het onderzoek naar de cognitieve ontwikkeling. Toch kan je hen ervan bewust maken dat er doorheen de tijd ook kritieken werden geformuleerd op zijn theorie. Zo lijkt zijn theorie meer van toepassing te zijn op kinderen uit westerse landen dan op kinderen uit niet-westerse culturen. Daarnaast lijkt hij de capaciteiten van jongere baby's te onderschatten en zijn er bedenkingen bij zijn bewering dat sensomotorische vaardigheden zich volgens een consistent, vast patroon ontwikkelen.

Wenk: Vanuit het leerplan Wellness en lifestyle kan je verbinding maken met factoren die het leren positief of negatief (kunnen) beïnvloeden. Denk o.m. aan veroudering, geheugen, cognitieve groei.

Wenk: Opnieuw is diversiteit belangrijk. Leren hoeft niet gekoppeld te zijn aan een specifieke levensfase. Levenslang leren in al zijn aspecten kan aan bod komen. De mogelijkheden en hindernissen die dat proces beïnvloeden samen met de geboden oplossingen, mogen een prominente plaats innemen. Het accent kan in deze fase worden gelegd op wat het individu zal kunnen ondernemen om dat leren mogelijk te maken. Problematische situaties waarbij professionele hulp nodig is, hoeven hier nog geen plaats te krijgen.

LPD 10 De leerlingen lichten de socio-emotionele ontwikkeling doorheen de levensloophasen van kinderen, adolescenten, volwassenen en ouderen toe met inbegrip van

- **gehechtheid;**
- **identiteit;**
- **morele ontwikkeling;**
- **de betekenis van levensgebeurtenissen.**

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 28, 29; II-Sp-da LPD 10, 37; II-GOD-dda P1, 2, 3; II-GOD- daa P1, 2, 3

Wenk: Net zoals bij de lichamelijke en psychische ontwikkeling kan je bij de socio-emotionele ontwikkeling vertrekken vanuit concrete gebeurtenissen nadat de identiteitsontwikkeling volgens Erikson werd voorgesteld.

Wenk: Je kan vertrekken vanuit casussen om gehechtheidsontwikkeling te duiden vanuit theorieën zoals Bowlby, aapjes van Harlow.

Wenk: Je kan met leerlingen op zoek gaan naar levensgebeurtenissen die de ontwikkeling beïnvloeden zoals vriendschappen, relaties, intimiteit, verschillende relatie-, gezins- en woonvormen, keuze voor opleiding, beroep en loopbaan. Elementen als emoties en temperament die daarin een rol spelen, kan je ook aan bod laten komen.

Wenk: Wanneer je werkt rond de morele ontwikkeling leren leerlingen dat zowel de socio-emotionele als de cognitieve ontwikkeling (sociaal leren!) in relatie staan tot de morele ontwikkeling.

Wenk: Je kan linken leggen met de impact van wellness- en lifestyle-initiatieven op de socio-emotionele context van de mens. Dat sluit aan bij factoren die de ontwikkeling beïnvloeden.

Wenk: Je kan verschillende fases van morele ontwikkeling die Kohlberg beschrijft met de leerlingen koppelen aan authentieke contexten die zich binnen de levensloop van mensen voordoen. Extreme voorbeelden zullen wellicht vanzelfsprekende invullingen opleveren maar je kan net ook inzetten op situatieschetsen die veel nuance vragen om de veelzijdigheid van die morele ontwikkeling te beklemtonen.

4.1.3 Sociale en communicatieve vaardigheden

LPD 11 De leerlingen onthalen, begeleiden en nemen afscheid rekening houdend met klantvriendelijkheid en advies- en verkooptechnieken.

Wenk: Je kan leerlingen in diverse concrete situaties de principes van klantvriendelijkheid laten oefenen. Daarbij kan je aandacht besteden aan losse gelegenhedsgesprekjes maar ook aan de functionele contacten die worden gesimuleerd.

Wenk: Je kan leerlingen gesprekstechnisch laten oefenen in de context van het schoonheidsinstituut met aandacht voor actief luisteren, doorvragen, samenvatten ...

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met LPD 1 maar het thema geeft ook gelegenheid om simulanten te betrekken die niet alleen voor een technische vaardigheid langs komen maar zelf ook een rol invullen.

Wenk: Je kan de moeilijkheidsgraad opdrijven door een casus met mensen van oudere of

net jongere leeftijd te voorzien. Ook culturele variaties kunnen worden aangebracht. Zorg voor een stapsgewijze opbouw in de casussen om leerlingen vertrouwd te maken met een waaier aan mogelijke uitdagingen. Diversiteit kan je in meerdere vormen aan bod laten komen.

Wenk: Leerlingen besteden aandacht aan verbale en non-verbale communicatie maar ook aan telefonische en schriftelijke initiatieven zoals het opstellen van een bericht voor een klant voor hun praktijkvak, een facebookbericht opstellen, een bericht bij de bakker leggen.

Wenk: In samenspraak met je collega's Frans, Engels en Nederlands, kan je functionele dialogen opzetten die leerlingen in praktijksituaties toepassen. Daarbij kan je concreet laten toelichten welke handelingen ze gaan stellen maar ook het informeren van een klant over een product kan oefenstof bieden (samenhang met LPD 29).

Wenk: Je kan bij het begeleiden van de klanten ook het kassasysteem betrekken. Leerlingen maken kennis met kassasystemen maar bedenken dat in als onderdeel van hun klantencontact. In de derde graad kan men concreter ingaan op de werking van kassasystemen in een instituut.

LPD 12 + De leerlingen informeren naar wensen en behoeften van personen.

Wenk: De leerlingen ontdekken hoe ze een efficiënt en functioneel gesprek kunnen voeren waarbij ze niet enkel uitgaan van eigen observaties maar luisteren naar wat hun gesprekspartner wil zeggen. Door gericht vragen te stellen tonen leerlingen interesse en empathie, stellen ze anderen gerust en kunnen ze nagaan wat eventueel niet wordt uitgesproken.

Wenk: Je kan leerlingen stimuleren om alle aspecten van de omgeving in vraag te stellen in functie van het comfort van de betrokkene: de muziek, comfortabele houding, drinken, aandacht voor privacy ...

Wenk: Dit leerplandoel kan je in samenhang aanbieden met het observeren (LPD 18) en het adviesgesprek (LPD 29).

Wenk: Je kan leerlingen wensen en behoeften laten neerschrijven op een correcte en efficiënte manier in een behandelplan. In de derde graad kan je op zoek gaan naar digitale systemen waarin leerlingen leren werken.

LPD 13 De leerlingen werken samen in team rekening houdend met procedures, organisatiecultuur en sociale en communicatieve vaardigheden.

Wenk: Je kan de leerlingen laten samenwerken los van de praktijkcontext maar toch elementen van daaruit aanbrengen. Ze kunnen elkaar ondersteunen bij complexere technieken, taakverdelingen bij het klaarzetten en opruimen bespreken ...

Wenk: Je kan leerlingen een efficiënte en eerlijke taakverdeling laten opmaken waarbij ze zoeken naar objectieve criteria om daartoe te komen. Ook het belang van het naleven van gemaakte afspraken krijgt daarin een plaats.

Wenk: Je kan leerlingen concrete afspraken laten maken en evalueren of ze efficiënt en eerlijk zijn opgebouwd. Over dat aspect kan nadien zowel persoonlijk als in groep

gereflecteerd worden (samenhang met LPD 14).

Wenk: Je kan leerlingen bijbrengen waaruit een organisatiecultuur kan bestaan en hoe deze zichtbaar is in het handelen of specifieke afspraken zoals de wijze waarop men elkaar aanspreekt, de manier waarop communicatie verloopt ...

LPD 14 De leerlingen reflecteren met behulp van een reflectiemodel over het eigen handelen en het effect ervan op anderen.

Wenk: Je kan reflectiemodellen zoals Korthagen, Bateson (en Dilts), Ofman, de Axenroos, Roos van Leary, STARR gebruiken om leerlingen op een systematische wijze te leren reflecteren. In functie van het doel kan een reflectiemodel aangepast worden aan de situatie. Er kunnen binnen de school afspraken gemaakt worden zodat leerlingen over meerdere gebieden met reflecteren bezig zijn.

Wenk: Gezien het doel en het effect dat wellness beoogt, denken leerlingen niet alleen na over de kwaliteit van hun handelen maar ook over gevolgde proces en het bereiken van het doel (product) en effect. De kwaliteit van het contact met de klant kan daarbij ook aan bod komen.

Wenk: Je kan bijkomend inzetten op het intentionele aspect van gedrag (het willen), om een opstap te maken naar de redenen van gedrag. Het concreet uitwerken van dit aspect kan je in de derde graad aan bod laten komen.

4.2 Vaardig worden in wellness en lifestyle

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

4.2.1 Algemene competenties in wellness en lifestyle

LPD 15 De leerlingen organiseren doelgericht en efficiënt de werkplek in functie van de uit te voeren verzorging en het gebruik van materiaal en apparaten.

Wenk: Met het behandelplan voor ogen wordt de werkplek doelgericht georganiseerd. Enkel materialen die nodig zijn voor de betrokken activiteit zijn voorzien.

Wenk: Orde en netheid zijn niet enkel op de eigen efficiëntie en ergonomie gericht maar ook op de professionele indruk die bij de klant wordt nagelaten. Het geautomatiseerde karakter van deze handelingen zorgt voor een systematisch schone werkplek (samenhang met hygiëne LPD 16).

Wenk: Je kan rekening houden met de ergonomische principes (LPD 20) om vlot te kunnen werken maar ook met een duurzaam gebruik (LPD 21) van noodzakelijke producten en materialen.

LPD 16 De leerlingen handelen hygiënisch met het oog op preventie van (beroeps)ziekten.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan wat persoonlijke hygiëne en het verzorgd voorkomen betekenen. Het schoolreglement zal daarin een aantal eisen stellen maar men kan ook op zoek gaan in welke mate het al dan niet verschilt van de professionele context. Daarbij wordt bijzondere aandacht besteed aan

handhygiëne en het dragen van gepaste (beschermings)kledij en schoeisel. Ook het eigen kapsel zal de nodige aandacht krijgen om te voorkomen dat het hindert bij het werken en in het kader van de hygiënische richtlijnen.

Wenk: Niet enkel de kleding komt aan bod. Leerlingen ervaren dat zichzelf verzorgen zonder gebruik van te overweldigende parfums of geuren, belangrijk is gezien ze in de intieme en persoonlijke zone van de klant komen.

Wenk: Je kan leerlingen algemene hygiëneregels bijbrengen zoals richtlijnen voor reinigen, ontsmetten en steriliseren van materialen.

Wenk: Leerlingen maken, om gezondheidsrisico's voor zichzelf te beperken, ook kennis met de aangepaste persoonlijke beschermingsmiddelen zoals gepaste handschoenen, mondmasker en beschermbril in functie van de handeling of de bescherming van de klant.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met richtlijnen of adviezen en protocollen die o.m. de sectororganisatie voorschrijft ter preventie van allergieën of beroepsziekten.

Wenk: Je kan gebruik maken van actuele en vakspecifieke bronnen en richtlijnen waaronder de aanbevelingen en het inspirerend lesmateriaal van de sectoren zoals Risktrainer, brochure voor de veiligheid en gezondheid van de schoonheidsspecialist.

Wenk: Je kan in de derde graad dieper ingaan op alle aspecten van beroepsziekten en arbeidsongevallen.

LPD 17 De leerlingen werken methodisch met behulp van een behandelplan en een werkmodel bij het voorbereiden, plannen, uitvoeren en evalueren van een opdracht.

Wenk: De leerlingen bouwen in hun werkmodel een oplossingsgerichte aanpak in en hebben voor zij aan de slag gaan een goed beeld van wat ze willen bereiken. Ze slagen erin om correct te omschrijven welk resultaat ze voor ogen hebben.

Wenk: Je kan leerlingen bij aanvang een plan aanreiken en laten evolueren tot het zelfstandig opmaken van een eenvoudig behandelplan aan het eind van de tweede graad.

Wenk: Je kan leerlingen laten kiezen voor een bepaalde methodiek. Binnen de school kan je op zoek gaan naar afstemming over de verschillende studierichtingen heen.

Wenk: Je leert leerlingen stil te staan bij de vraag wanneer een opdracht met voldoende kwaliteit is verricht. Daarbij stuiten ze op de nood aan criteria die aangeven wanneer die kwaliteit bereikt is.

LPD 18 De leerlingen observeren en registreren doelgericht de kenmerken van huid, inclusief lichaamsbeharing, en nagels met het oog op een uit te voeren behandeling.

Wenk: Leerlingen leren met ondersteunend materiaal hoe nagels en huid, inclusief lichaamsbeharing, er in een gezonde situatie uit zien (huid- en nagelanalyse) en kunnen signaleren wanneer ze twijfels hebben over de aanwezigheid van een probleem. Ze gebruiken professioneel vakjargon (samenhang LPD anatomie en fysiologie) om hun observaties te duiden.

Wenk: Je kan leerlingen linken laten leggen met de toestand van de huid en nagels in functie van de levensfase (samenhang met ontwikkeling LPD 8).

Wenk: Je kan leerlingen laten onderzoeken hoe ze bij de vaststelling van een probleem tot een doorverwijzing kunnen komen.

Wenk: Je kan leerlingen observaties laten registreren in het (digitale) behandelplan en mondeling laten rapporteren.

LPD 19 De leerlingen handelen veilig met aandacht voor (veiligheids)voorschriften, procedures en afspraken.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met alle facetten van een veilige werkomgeving. Daarbij komt de infrastructuur aan bod maar ook de elektrische apparaten en de producten. Je laat ook de persoonlijke (PBM) en collectieve (CBM) beschermingsmiddelen aan bod komen. In het verlengde daarvan leren de leerlingen veiligheidssymbolen op elektrische apparaten en op het etiket van cosmetische producten kennen.

Wenk: Maak gebruik van actuele en vakspecifieke bronnen en richtlijnen waaronder de aanbevelingen en het inspirerend lesmateriaal van de sectoren zoals Risktrainer, brochure voor de veiligheid en gezondheid van de kapper en de schoonheidsspecialist.

Wenk: Je kan dit doel aanbieden in samenhang met hygiëne (LPD 16) ergonomie (LPD 20).

LPD 20 De leerlingen handelen met het oog op preventie volgens ergonomische principes rekening houdend met (eigen) comfort en welbevinden van de klant.

Wenk: In de tweede graad werkt men in de lessen LO verder rond ergonomie. In het kader van dit leerplan leren de leerlingen de aangeleerde principes toepassen in uiteenlopende praktijksituaties. Daarin kan je de specificiteit van Wellness en lifestyle betrekken, eventueel in samenspraak met de leraar LO.

Wenk: Je kan in samenhang met de technische uitvoeringen systematisch de eigen lichaamshouding laten bespreken maar daarbij ook aandacht besteden aan de toegang tot de persoonlijke ruimte van de klant. Het is zinvol om met de leerlingen te bespreken waar beiden met elkaar in conflict komen. Ook het comfort en welbevinden van de klant (welke lig- en zithouding?) kan erbij betrokken worden in een poging om beide uitgangspunten met elkaar te verzoenen.

Wenk: Je bespreekt de lichaamshouding maar je kan ook aandacht besteden aan diverse ergonomische hulpmiddelen zoals pincet, nagelkniptang, meubilair.

Wenk: Maak gebruik van actuele en vakspecifieke bronnen en richtlijnen waaronder de aanbevelingen en het inspirerend lesmateriaal van de sectoren zoals Risktrainer, brochure voor de veiligheid en gezondheid van de schoonheidsspecialist.

LPD 21 De leerlingen handelen economisch en duurzaam.

Wenk: Je kan in de keuze van materialen (wattenstaafjes, wegwerpmateriaal ...) maar

ook infrastructuur of gebruikte producten (LPD 22) criteria aanreiken waarin niet enkel de technisch kwalitatieve aspecten aan bod komen maar ook de prijs en de duurzaamheid van het product een rol spelen. Je kan aandacht besteden aan verbruik van water en energie bij schoonheidsbehandelingen en milieubelasting bij de productie van cosmeticaproducten.

Wenk: Je kan de leerlingen kritisch laten reflecteren (LPD 14) over hun handelen m.b.t. economie en duurzaamheid. Afhankelijk van het aankoopbeleid van de school zal de rol van de leerling eerder beperkt zijn maar het handelen kan ook starten met een kritische analyse van de huidige situatie. Daarbij kan, met respect voor de bestaande schoolkeuzes, een advies worden geformuleerd met het oog op toekomstige veranderingen. Ook al maakt de school andere keuzes, de kennismaking met alternatieven (materialen, apparaten en producten) zonder die te gebruiken, is ook een optie.

LPD 22 De leerlingen lichten samenstelling, werking, effecten, mogelijkheden en beperkingen van schoonheidsverzorgingsproducten op huid en nagels toe.

Wenk: Dit leerplandoel kan je steeds in samenhang met een technische vaardigheid of specifieke observaties aanbieden. Het is niet de bedoeling om uitsluitend productkennis te verwerven gezien deze snel evolueert. Je kan dat bekijken in samenhang met trends en evoluties (LPD 30).

Wenk: De leerlingen lichten algemene principes (werkzame of actieve bestanddelen, textuur, ...) van producten toe zodat ze weten welke factor in het product het werkzame bestanddeel vormt. Je kan mengvormen, basisgrondstoffen en actieve werkstoffen van cosmetische producten voor huid en nagels bespreken en aandacht hebben voor de pH, pH-waarde, pH-schaal en de invloed van de pH van een cosmetisch product op huid en nagels. Hierbij komen mogelijkheden en beperkingen van het product op huid en nagels aan bod.

Wenk: Leerlingen kunnen criteria (werking, samenstelling, prijs, merk- of niet merkgebonden producten, persoonlijke ervaringen ...) krijgen die het keuzeproces voor een product beïnvloeden en ervaren dat er ook beperkingen zijn. Je kan met hen in discussie gaan over welke criteria voorrang moeten krijgen.

Wenk: Je kan leerlingen laten onderzoeken welke rol de hardheid van water speelt bij het gebruik van bepaalde producten.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met anatomie en fysiologie van huid en nagels (LPD 41, 42).

4.2.2 Basisvaardigheden in de schoonheidsverzorging

LPD 23 De leerlingen reinigen en verzorgen nagels, met inbegrip van lakken, en de huid van hand en onderarm.

Wenk: Je kan de leerlingen de nagels leren knippen, vijlen, reinigen en verzorgen.

Wenk: De leerlingen kunnen technieken vlot uitvoeren bij elkaar of bij een oefenmodel. Er is aandacht voor een geleidelijke opbouw onder toezicht.

Wenk: Je kan meteen aandacht besteden aan een ergonomische houding in combinatie

met het aanleren van een techniek. Leer voortdurend dat observaties maken van nagels en huid samengaat met het reinigen en verzorgen. Je voorkomt op die manier dat handelingen een louter routinematig karakter krijgen.

Wenk: De leerlingen stellen het gepaste product voor en herkennen de verzorgende bestanddelen en actieve werkstoffen in handverzorgingsproducten en nagellak op een ingrediëntenlijst en zoeken hun werking op (LPD 22).

Wenk: Je kan de leerlingen de verschillende onderdelen van een cosmetische handverzorging aanleren zoals aanbrengen van handcrème, handmaskers (paraffinemaskers), peeling van de handen.

Wenk: Niet voor alle leerlingen is het aanraken van een ander lichaam even evident. Ook worden aangeraakt door een medeleerling kan hen in een oncomfortabele situatie brengen. Je kan een veilige omgeving bieden om dat bespreekbaar te maken en met hen samen afspraken maken over een eerste transfer naar de klant. Daarbij kan je overwegen om afspraken te maken over het vragen om te mogen aanraken. Bij kleuters wordt dit aspect vaak al aangebracht om hen bewust te maken dat zij inspraak hebben bij aanrakingen (happy kids massage).

Wenk: Indien het mogelijk is, kan je leerlingen laten meedenken over het creëren van een rustgevende en stimulerende omgeving om een optimaal welbevinden van de klant te bereiken.

Wenk: Je kan leerlingen laten werken met gewone nagellak maar ook laten kennismaken met semipermanente lak zoals gellak. Besteed aandacht aan klassiek lakken maar ook French manicure. Kunstnagels maar ook verlengingen en nailart komen in de derde graad aan bod.

LPD 24 De leerlingen reinigen en verzorgen nagels, met inbegrip van lakken, en de huid van voet en onderbeen.

Wenk: Je kan de leerlingen de nagels leren knippen, vijlen, reinigen en verzorgen.

Wenk: De leerlingen kunnen technieken vlot uitvoeren bij elkaar of bij een oefenmodel. Er is aandacht voor een geleidelijke opbouw onder toezicht.

Wenk: Je kan meteen aandacht besteden aan een ergonomische houding in combinatie met het aanleren van een techniek. Leer voortdurend dat observaties maken van nagels en huid samengaat met het reinigen en verzorgen. Je voorkomt op die manier dat handelingen een louter routinematig karakter krijgen.

Wenk: De leerlingen stellen het gepaste product voor en herkennen de verzorgende bestanddelen en actieve werkstoffen in handverzorgingsproducten en nagellak op een ingrediëntenlijst en zoeken hun werking op (LPD 22).

Wenk: Je kan de leerlingen de verschillende onderdelen van een cosmetische voetverzorging aanleren zoals verwijderen van eelt met voetrasp, aanbrengen van voetcrème, peeling van de voeten.

Wenk: Niet voor alle leerlingen is het aanraken van een ander lichaam even evident. Ook aangeraakt worden door een medeleerling kan hen in een oncomfortabele situatie brengen. Je kan een veilige omgeving bieden om dat bespreekbaar te maken en met hen samen afspraken maken over een eerste transfer naar de klant.

Wenk: Indien het mogelijk is, kan je leerlingen laten meedenken over het creëren van een rustgevende en stimulerende omgeving om een optimaal welbevinden van de klant te bereiken.

Wenk: Je kan leerlingen laten werken met gewone nagellak maar ook laten kennismaken met semipermanente lak.

LPD 25 De leerlingen voeren een cosmetische massage uit op hand, onderarm, voet en onderbeen.

Wenk: Je kan leerlingen bij elke massage het doel, indicatie en contra-indicatie, werkwijze en effect van verschillende handgrepen bijbrengen.

Wenk: In de tweede graad kan je leerlingen laten kennis maken met de basisbewegingen van massage (effleurage, petrissage, tapotage, fricties, vibraties). Je kan de leerlingen de verschillende handgrepen aanleren en het effect ervan laten beschrijven of aanvoelen.

Wenk: De leerlingen herkennen de verzorgende bestanddelen en actieve werkstoffen in massageproducten op een ingrediëntenlijst en zoeken hun werking op (LPD 22).

Wenk: Niet voor alle leerlingen is het aanraken van een ander lichaam even evident. Ook aangeraakt worden door een medeleerling kan hen in een oncomfortabele situatie brengen. Bied een veilige omgeving om dat bespreekbaar te maken en maak samen met hen een eerste transfer naar de klant.

Wenk: Laat leerlingen tijdens het uitvoeren van massagetechnieken toelichten wat de meerwaarde van massage is maar laat hen ook de aandachtspunten benoemen.

Wenk: Indien het mogelijk is, laat leerlingen meedenken over het creëren van een rustgevende en stimulerende omgeving om een optimaal welbevinden van de klant te bereiken.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met de anatomie en fysiologie van de betrokken lichaamsdelen.

LPD 26 De leerlingen voeren een huidanalyse en gelaatsverzorging uit.

Wenk: Je kan leerlingen een huidanalyse laten maken in samenhang met de leerplandoelen in anatomie en fysiologie.

Wenk: Leerlingen reinigen en verzorgen van gelaat en décolleté. Ze epilieren de wenkbrauwen met pincet en harsen de gezichtsbehaarings. Ze verwijderen comedonen.

Wenk: Je kan leerlingen in samenhang met LPD 17 bijbrengen in welke volgorde de gelaatsverzorging verloopt als het gaat om reiniging en verzorging.

Wenk: Je schetst leerlingen de verschillende soorten gezichtsmaskers met hun accenten inzake werking, textuur ... Niet alles moet aan bod komen maar je kan op inhoudelijke basis keuzes maken en bepalen wat in de tweede graad dan wel in de derde graad in het leerplan wordt opgenomen.

Wenk: De leerlingen kunnen technieken uitvoeren bij elkaar en bij een oefenmodel. Er is aandacht voor een geleidelijke opbouw onder toezicht zowel wat reinigen als epilieren betreft.

- Wenk: Je kan aandacht besteden aan een ergonomische houding (LPD 26) in combinatie met het aanleren van de techniek. Ook het systematisch maken van observaties moet voorkomen dat handelingen een louter routinematig karakter krijgen.
- Wenk: Maak de techniek meteen genderneutraal. Ook veel mannen besteden aandacht aan gelaatsverzorging. Hou daarmee rekening bij keuze voorstellingsfilmpjes, producten en simulaties.
- Wenk: Leerlingen die simuleren, bespreken de al dan niet weldadige effecten van deze techniek. Voor de simulatie moet de klant ook worden geïnformeerd over wat zal worden uitgevoerd en wat de klant daarbij kan verwachten. Zo ervaren sommige mensen epilieren als pijnlijk. De leerling kan daarop inspelen door coldpack of een washandje met een ijsblokje erin te voorzien (samenhang met LPD 29 rond informeren).
- Wenk: Het verwijderen van milia komt in de derde graad aan bod al moet er meteen aan worden toegevoegd dat indien milia massaal voorkomen, een doorverwijzing meer is aangewezen.

LPD 27 De leerlingen voeren een gelaatsmassage uit.

- Wenk: Je kan leerlingen bij de massage het doel, indicatie en contra-indicatie, werkwijze en effect van verschillende handgrepen bijbrengen.
- Wenk: In de tweede graad kan je leerlingen laten kennis maken met de basisbewegingen van massage (effleurage, petrissage, tapotage, fricties, vibraties) terwijl in de derde graad meer specifieke massages zoals drukpuntmassages, lymfemassage ... aan bod kunnen komen.
- Wenk: Je kan de leerlingen de verschillende handgrepen aanleren en het effect ervan laten beschrijven of aanvoelen.
- Wenk: De leerlingen herkennen de verzorgende bestanddelen en actieve werkstoffen in massageproducten op een ingrediëntenlijst en zoeken hun werking op (LPD 22).
- Wenk: Niet voor alle leerlingen is het aanraken van een ander lichaam even evident. Ook aangeraakt worden door een medeleerling kan hen in een (on)comfortabele situatie brengen. Bied een veilige omgeving om dat bespreekbaar te maken en maak samen met hen een eerste transfer naar de klant.
- Wenk: Laat leerlingen tijdens het uitvoeren van massagetechnieken toelichten wat de meerwaarde van massage is maar laat hen ook de aandachtspunten benoemen.
- Wenk: Indien het mogelijk is, laat leerlingen meedenken over het creëren van een rustgevende en stimulerende omgeving om optimaal welbevinden van de klant te bereiken.
- Wenk: Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met de anatomie en fysiologie van het gelaat.

LPD 28 De leerlingen brengen make-upproducten aan rekening houdend met verschillende texturen en aspecten uit kleurenleer.

- Wenk: In de tweede graad kies je voor een dagmake-up. Andere vormen van make-up zoals avond- en feestmake-up komen aan bod in de derde graad.

- Wenk: Je besteedt aandacht aan de belangrijkste principes van kleurenleer.
- Wenk: Je kan leerlingen de huid laten reinigen en verzorgen in functie van het aanbrengen van de make-up. Daarbij kan je belichting, kleurenwerking en de band met kleding onder de aandacht brengen. Maak gebruik van de brede waaier aan penselen, producten en texturen die voor handen zijn en laat leerlingen de meest recente materialen ontdekken en uitproberen.
- Wenk: Er kan aandacht zijn voor de leeftijd van de klant waardoor een andere productkeuze noodzakelijk is (rijpere huidmake-up). Ook brilmake-up kan aan bod komen. Je kan deze vaardigheden bekijken in samenhang met de levensloophases (LPD 7).
- Wenk: Maak de techniek meteen genderneutraal. Ook veel mannen besteden aandacht aan make-up. Diversiteit (LPD 11) kan je eveneens aan bod laten komen. Een getinte of donkere huid vraagt andere keuzes. Bij de keuze van voorstellingsfilmpjes, producten en simulaties kan daarmee rekening worden gehouden.
- Wenk: Laat leerlingen tijdens het uitvoeren van routinetechnieken toelichten wat de meerwaarde van de keuze van bepaalde make-upproducten is, maar laat hen ook de aandachtspunten benoemen. Je kan hen leren hoe ze op een duurzame wijze met producten kunnen omgaan.
- Wenk: Je kan toelichten wat een visagist of make-upartiest doet en het onderscheid maken met het aanbrengen van een dagmake-up. In de derde graad wordt daarop verder ingegaan.

LPD 29 De leerlingen informeren over een basisverzorging en het gebruik van de daartoe relevante producten en apparaten.

- Wenk: Het accent ligt in dit leerplandoel op informatie geven en niet op een advies formuleren wat wel in de derde graad aan bod komt. Leerlingen kennen het verschil tussen beiden. Daartoe worden overwegend communicatieve vaardigheden aangesproken (LPD 11 en 12).
- Wenk: Je kan leerlingen aandacht laten besteden aan het geven van informatie door hen criteria aan te reiken over wat die informatie zeker moet bevatten en waarop die is gebaseerd.
- Wenk: Je kan leerlingen stimuleren om die informatie op een vlotte wijze te formuleren en geïntegreerd in hun informeel gesprek op te nemen. Ze controleren daarbij ook of de klant heeft begrepen wat er is gezegd en of de informatie toereikend is.
- Wenk: Zoals je de technische vaardigheid laat voorbereiden, kan je ook het informatieve luik laten neerschrijven. Dat kan naar het einde van de tweede graad uitgroeien tot geven van spontane informatie en al een eerste aanzet tot advies kennen.
- Wenk: Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met producten (LPD 22).

4.3 Trends en evoluties in wellness en lifestyle

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 30 De leerlingen illustreren trends en evoluties in haar- en lichaamsverzorging.

Wenk: In de tweede graad bekijken we de evoluties nog algemeen (stijl, vorm en kleur; cyclische evoluties in accommodatie en behandelingen), in de derde graad komt de persoonlijke evolutie die mensen kunnen doormaken aan bod.

Wenk: Leerlingen kunnen kennismaken met de groei van de sector in de afgelopen twee decennia. Zij gaan op zoek naar de reden van het succes vanuit evolutie van behoeften van de mens (samenhang LPD 12).

Wenk: Je kan leerlingen onderdompelen in de brede waaier van wisselende lifestyle-evoluties en vertrekken vanuit kleuren, stijlen of mode-aspecten.

Wenk: Je kan enkele aspecten rond de wellnesssector (sauna, baden ...) bespreken maar gezien dat item vooral voor de derde graad is bestemd, kan in de tweede graad beter de evolutie in lifestyle en schoonheidsverzorging aan bod komen.

LPD K1 De leerlingen reflecteren over evoluties in het schoonheidsideaal.

Wenk: Je kan leerlingen laten zoeken naar veranderingen in het schoonheidsideaal door gebruik te maken van reclamebeelden of gezichten uit het modegebeuren. Daarbij kunnen diverse ingangspoorten worden voorzien zoals (trans)genderrevoluties, multiculturele veranderingen, louter fysieke aspecten.

Wenk: Leerlingen kunnen zich verdiepen in hoe schoonheid wordt ingevuld, niet om een keuze te maken maar vooral om de brede rijkdom, die niet onderling concurrentieel hoeft te zijn, te ervaren. Marketingstrategieën kunnen aan bod komen in de derde graad maar leerlingen kunnen zich wel al buigen over de evolutie in de kijk op schoonheid zoals gewicht, huidskleur en omgaan met correcties om een ideaalbeeld te realiseren.

Wenk: Je kan leerlingen confronteren met evoluties in het schoonheidsideaal ten gevolge van factoren die minder met eigen keuzes te maken hebben. Zo is de impact van de economische toestand waarin een maatschappij en/of een individu zich bevindt soms bepalend in de wijze waarop men al dan niet kan investeren in het eigen voorkomen. Maar ook de sociale rol die een man of vrouw kan innemen, domineert het voorkomen. Denk daarbij aan de kleur van de huid die bleek of net weer een bruine tint moet hebben.

Wenk: Je kan de verschillende culturele invloeden naast elkaar leggen om het onderscheid te duiden. Vrouwen en mannen zijn op zoek naar een specifieke voorbeeldfiguur en hebben er vaak veel voor over om een bepaalde uitstraling te hebben. Ook dat aspect evolueert door de tijd heen.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met kritisch reflecteren (LPD 14).

4.4 Anatomie en fysiologie van de mens

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

4.4.1 Anatomie en fysiologie van de waarneming

LPD 31 De leerlingen tonen aan dat organismen reageren op prikkels.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 35; II-Spo-da LPD 21

1ste graad: organisatieniveaus (I-Nat-a LPD 18)

Wenk: Je kan in relatie de volgende zintuigen in relatie met de studierichting Wellness en lifestyle behandelen: oog, oor, huid, tong en neus.

Wenk: De systematische samenhang prikkel-receptor-conductor-effector komt aan bod. Je kan een algemeen schema hanteren dat die samenhang aangeeft en dat vervolgens toepassen bij de verschillende zintuigen.

Wenk: Je kan aan de hand van eenvoudige voorbeelden aantonen dat het menselijk lichaam reageert op uitwendige en inwendige prikkels zoals honger en dorstgevoel, reactie op stress ... Het is niet de bedoeling om tot op celniveau te gaan.

LPD 32 De leerlingen leggen de structuur en werking uit van één zintuig inclusief de receptor.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 36; II-Spo-da LPD 22

1ste graad: organisatieniveaus (I-Nat-a LPD 18)

Wenk: Gezien de aard van de studierichting verdient het de voorkeur om zeker de huid te bespreken. Je kan receptoren zoals staafjes en kegeltjes, gevoelsreceptoren in de huid en haarcellen aan bod laten komen.

Wenk: Het is belangrijk om te duiden dat de verwerking van prikkels een proces is dat in de hersenen tot stand komt.

Wenk: De opbouw van een zintuig wordt als systeem besproken. Je kan, indien van toepassing, lichtbreking door een lens en geluid als golf op een eenvoudige manier in relatie tot de werking van oog en oor aan bod laten komen.

Wenk: Voorbeelden van zintuiglijke stoornissen kunnen aan bod komen.

LPD K2 De leerlingen tonen vanuit waarnemingen of voorbeelden aan dat beweging en kliersecreties reacties zijn op een prikkel.

Wenk: Je kan ingaan op het verschil tussen bewuste en onbewuste reacties.

4.4.2 Anatomie en fysiologie van de beweging

LPD 33 De leerlingen illustreren dat beweging veroorzaakt wordt door spierwerking, al dan niet in samenwerking met het skelet.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 37; II-Spo-da LPD 23

1ste graad: celonderdelen (I-Nat-a LPD 17); organisatieniveaus (I-Nat-a LPD 18); stof- en energieuitwisseling, energieomzetting (I-Nat-a LDP 20)

Wenk: Je kan aandacht hebben voor verschillende soorten spierweefsel: gladde spier, hartspier, dwarsgestreepte spier.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan de peristaltiek, uitzetten en vernauwen van bloedvaten, samentrekken van de hartspier, kippenvel krijgen, werking van de sluitspieren ...

Wenk: Je kan de macroscopische en microscopische opbouw van spieren behandelen.

Wenk: Je kan aangeven dat sommige spieren kunnen worden gecontroleerd door de menselijke wil.

LPD 34 De leerlingen leggen uit dat antagonistische spieren tegengestelde bewegingen mogelijk maken.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 38; II-Spo-da LPD 24

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de betrokken skeletspieren en beenderen van armen en benen: biceps, triceps, spaakbeen, ellepijp, opperarmbeen, schouderblad, elleboog, quadriceps, dijbeenspier, kuitspier, dijbeenspier.

Wenk: Je kan de rol van pezen bij de aanhechting van spieren aan het skelet behandelen.

Wenk: Als verdieping kunnen andere bewegingsstructuren zoals beenderen en gewrichten aan bod komen.

4.4.3 Coördinatie van lichaamsfuncties

LPD 35 De leerlingen leggen de bouw en werking uit van het centrale en perifere zenuwstelsel.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 39; II-Spo-da LPD 25

1ste graad: celonderdelen (I-Nat-a LPD 17); organisatieniveaus (I-Nat-a LPD 18)

Wenk: Bij het centrale zenuwstelsel komen hersenen, ruggenmerg en de belangrijkste hersendelen aan bod.

LPD 36 De leerlingen lichten toe dat de overdracht van informatie in zenuwen gebeurt via impulsgeleiding en impulsoverdracht.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 40; II-Spo-da LPD 26

1ste graad: celonderdelen (I-Nat-a LPD 17); organisatieniveaus (I-Nat-a LPD 18)

Wenk: In functie van het bespreken van de werking besteed je best eerst aandacht aan het bouwplan van de zenuwcel (dendriet- cellichaam-axon-eindknop-synaps) als deel van het perifeer zenuwstelsel, naast de delen van het centraal zenuwstelsel.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan het verband tussen zenuwcel (neuron) en een zenuw.

Wenk: Je kan het doorgeven van een impuls aan en tussen de zenuwcellen op een eenvoudige en schematische manier beschrijven en uitleggen. Het doorgeven van een impuls als de samenwerking tussen een elektrisch en chemisch proces komt

best ook aan bod.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan neurale stoornissen.

LPD 37 De leerlingen leggen de werking van en het onderscheid tussen een reflex en een gewilde beweging uit.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 41; II-Spo-da LPD 27

Wenk: In relatie tot fysieke ontwikkeling en gezondheidsbevordering kan je aandacht besteden aan zenuwbanen en reflexboog en de rol van sensorisch neuron, schakelneuron en motorisch neuron.

Wenk: Dit doel behandel je best in samenhang met het leerplandoel rond het centraal en perifeer zenuwstelsel (LPD 35).

Wenk: De kniepeesreflex of de terugtrekreflex kunnen ter sprake komen als reflexboog via het ruggenmerg. De pupilreflex, de slikreflex en de speekselreflex als reflexboog via de hersenstam kunnen ook aan bod komen.

LPD 38 De leerlingen illustreren het verschil in aansturing tussen dwarsgestreepte en gladde spieren.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 42; II-Spo-da LPD 28; II-Nat-da LPD 5 (Biologische feedback)

Wenk: Het verschil tussen het animaal en het autonoom zenuwstelsel en tussen sympathisch en parasympathisch zenuwstelsel komt aan bod.

Wenk: Je kan de link leggen met het doel rond biologische feedbacksystemen.

LPD 39 De leerlingen leggen het verschil uit tussen de bouw en de werking van exo- en endocriene klieren.

Samenhang tweede graad: II-MaWe-da LPD 43; II-Spo-da LPD 29

Wenk: Je behandelt minstens twee exocriene klieren die relevant zijn voor de studierichting zoals speekselklier, traanklier, zweetklier, melkklier, talgklier.

Wenk: Het is belangrijk om de rol van endocriene klieren in hormoonafscheiding toe te lichten. Bij het algemeen werkingsprincipe van hormonen kunnen de begrippen sleutel-slotprincipe, doelwitcel en membraanreceptor aan bod komen. Je behandelt minstens twee endocriene klieren zoals hypofyse, schildklier, thymus, bijnieren, pancreas, eierstokken, teelballen. In functie van de opbouw naar de derde graad Wellness en schoonheid kan je ervoor kiezen om meer klieren te behandelen. Je kan de link leggen met het biologisch feedbacksysteem in het leerplan Natuurwetenschappen waar de functie van hormonen aan bod komt.

LPD 40 + De leerlingen leggen de coördinerende rol van het endocriene stelsel uit aan de hand van een voorbeeld.

Samenhang tweede graad: biologische feedback (II-Nat-da LPD 5)

Wenk: Voorbeelden: regeling bloedsuikerspiegel, mechanisme om calciumconcentratie op peil te houden, regeling stresshormonen, werking schildklier (met de link met zwaarlijvigheid).

Wenk: Je kan aandacht besteden aan hormonale stoornissen.

4.4.4 Anatomie en fysiologie van huid en nagels

LPD 41 De leerlingen bespreken aan de hand van een schets de bouw en functie van de huid.

- ★ Opperhuid, lederhuid, onderhuids bindweefsel
Verhoornings- en hydratatieproces

Wenk: Je kan bij het verhoornings- en pigmentatieproces ook de natuurlijke bescherming en hydro-lipidenfilm toelichten.

Wenk: Ook de hydratatie van de huid kan je een plaats geven.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanbrengen in samenhang met LPD 32.

LPD 42 De leerlingen identificeren verschillende huidtypes aan de hand van uiterlijke kenmerken.

Wenk: Je kan bescherming tegen de zon afhankelijk van het huidtype aan bod laten komen.

Wenk: Je kan met de leerlingen verschillende aspecten van de huid bekijken zoals huiddikte, huidreliëf, vochtigheidsgraad, vochtarm en vochtrijk, huidmicrobioom, huidglans, huidspanning en huidskleur.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met huidveranderingen (LPD 43) en schoonheidsverzorgingsproducten (LPD 22).

LPD 43 De leerlingen lichten de evolutie van de huid toe in functie van de leeftijd.

Wenk: Je kan de kenmerken van huidveroudering aanbrengen met aandacht voor preventie en behandeling ervan.

Wenk: Je laat leerlingen ontdekken welke externe en interne factoren zoals leeftijd, geslacht, huidskleur, zon, luchtvervuiling en levensstijl invloed hebben op diverse aspecten van de huid zoals zweet- en talgproductie, huidreliëf en huiddikte, beharing, littekenvorming, doorbloeding, pigmentvorming en vochtgraad.

LPD 44 De leerlingen bespreken aan de hand van een schets de bouw, functie en groei van nagels.

Wenk: Je kan de leerlingen de anatomie en de groei van de nagel laten ontdekken (bloedvoorziening van de nagel, nagelvormen en -soorten in functie van verzorging). De leerlingen bespreken de invloeden op het uitzicht van de nagel en de nagelgroei zoals klimaat, geslacht, hormonale werking, plaats van de nagel, persoonlijke gewoontes, ziekten of bepaalde stoffen (voedingsstoffen, geneesmiddelen, schadelijke stoffen ...).

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met de meest voorkomende nagelaandoeningen: lijnen van Beau, dunne broze nagels, witte vlekjes op de nagel, groeven en putjes in de nagel, nicotineverkleuring, beschadigde nagel, ontsteking van de nagelwal, ingescheurde nagel, losse nagel. Medische aandoeningen komen pas in de derde graad aan bod.

4.4.5 Anatomie en fysiologie van handen, voeten en gelaat

LPD 45 De leerlingen lichten de anatomie en fysiologie van handen, voeten en gelaat toe in functie van schoonheidsverzorging.

Wenk: Je kan uitgaan van de schoonheidsverzorgingen die de schoonheidsspecialist-adviseur stelt en nagaan welke anatomische en fysiologische aspecten door de leerlingen moeten worden toegelicht. Je beperkt dit tot handen, voeten en gelaat.

5 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Lifestyle

Lifestyle is een persoonlijke levensstijl. Een geheel van gedragingen, houding, overtuiging en bezittingen, geassocieerd met een bepaald individu of een bepaalde sociale groep.

Wellness

Wellness is de samentrekking van 'wellbeing' en 'fitness'. Het is de keuze voor een gezonde manier van leven, een gezonde manier van bewegen en geestelijk welzijn.

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

6.1 Infrastructuur

In de tweede graad wordt gekozen voor een didactisch salon dat inzake uitrusting aanleunt bij een schoonheidsinstituut. In de derde graad zal vermoedelijk worden gekozen voor externe locaties om zich de specificiteit van wellnessruimtes, baden, hammam ... eigen te maken.

Voor het leerplan Wellness en lifestyle is een lokaal nodig

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;

- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

Voor lessen waarin specifieke vaktechnische vaardigheden aangeboden worden, is een didactisch salon noodzakelijk met daarin:

- Algemeen:
 - bergruimte;
 - mogelijkheid om de ruimte te verduisteren;
 - nutsvoorzieningen:
 - koud en warm water;
 - voldoende neutrale verlichting;
 - voldoende stopcontacten voor aansluiting apparaten;
- Schoonheidsverzorging:
 - loupelampen met verlichting;
 - waterdampstoestellen voor het verweken en verwarmen van de huid;
 - harstoestellen voor het ontharen van gelaatsbehaaring;
 - ergonomisch verstelbare behandelzetels voor de vaardigheden van gelaatsverzorging;
 - make-upruimte met
 - ergonomisch verstelbare make-upstoelen;
 - spiegels op werkhoogte;
 - werktafel voor alle make-upbenodigdheden;
 - manicuretafels voor handverzorging;
 - werkstoeltjes op wieltjes (per werkende leerling);
 - ontkleedruimte/schermbord;
 - verrijdbare werktafel;
 - volledig of deels afsluitbare cabines (privacy).

6.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

Het inoefenen van enkele specifieke technische vaardigheden vraagt producten maar ook apparaten die zowel van de leerling als van de school financieel veel vragen. De school kan haar principes rond financiële haalbaarheid toepassen en afwegen of alle betrokken producten en apparaten moeten worden aangekocht of men kiest voor andere formules die de leerling én de school vrijwaren van te grote investeringen in verhouding tot het gebruik van de middelen.

- Algemeen materiaal:
 - EHBO materiaal (inclusief oogdouche);
 - afvalboxen (mogen ook buiten de klas op aanvaardbare afstand).
- Specifiek voor schoonheidsverzorging:
 - sterilisator en ontsmettingstoestellen;

- voldoende linnengoed: laken, handdoeken, dekens;
 - beschermingsmateriaal;
 - oefenbustes ;
 - producten voor handverzorging, voetverzorging, gelaatsverzorging en make-up;
 - fijne wegwerphandschoenen met lange manchet voor de uitvoering van bepaalde vaardigheden;
 - materialen voor make-up zoals: kwasten en penselen, beschermingsmateriaal, kwastreinigers, handdoeken, pincet, poederdonsen, spatels, puntslijpers, sponsjes, tissues, wattenschijfjes, wimperkammen, wattenstaafjes, wimperkrultangen;
 - materialen voor een cosmetische hand- en voetverzorging zoals: diverse vijlen, polijstkussentje, bokkenpootje, vellentang, nagelkniptang, handbadje;
 - producten voor het lakken van de nagels.
- Specifiek voor anatomie en fysiologie: driedimensionale modellen in functie van waarnemings- en bewegingsfysiologie.

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

6.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over bovenstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

Omwille van de noodzaak van het werken met professionele en recente (didactische) materialen en benodigdheden, pleiten we voor de beschikbaarheid van materialen en benodigdheden op school - eventueel tijdelijk door middel van huren (met waarborgsysteem). Het is belangrijk dat leerlingen toegang hebben met mobile devices.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken

Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de cesuurdoelen (CD) of de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
--------------	--

1	-
2	-
3	CD 14.03.01
4	BK 07
5	CD 14.03.02
6	-
7	CD 14.03.02
8	CD 14.03.02
9	CD 14.03.02
10	CD 14.03.02
11	BK a; BK b
12	-
13	BK 01
14	BK 02
15	BK 06
16	BK 04
17	BK 02
18	BK e
19	BK 04
20	BK 04
21	BK 03
22	BK 08
23	BK 09; BK 11; BK c
24	BK 09; BK 13; BK c
25	BK 11; BK 13; BK c
26	BK 12; BK c

27	BK 12; BK c
28	BK 10; BK c; BK d
29	BK 08; BK c
30	BK 05
31	CD 08.04.01
32	CD 08.04.01
33	CD 08.04.02
34	CD 08.04.02
35	CD 08.04.01
36	CD 08.04.01; CD 08.04.02
37	CD 08.04.01
38	CD 08.04.01
39	CD 08.04.01
40	-
41	BK f
42	BK f
43	BK f
44	BK f
45	BK g; BK h; BK i

8.2 Cesuurdoelen

- 08.04.01 De leerlingen leggen uit hoe de mens prikkels ontvangt en verwerkt met inbegrip van werking van zenuwen en hormonen.
- 08.04.02 De leerlingen leggen uit dat beweging het resultaat is van een interactie tussen zenuw-, spier- en beenderstelsel.
- 14.03.01 De leerlingen lichten determinanten van gezondheidsgedrag toe.
- 14.03.02 De leerlingen lichten de fysieke, cognitieve en socio-emotionele ontwikkeling doorheen de levensloopfasen toe.
- Fysieke ontwikkeling: (senso)motorische ontwikkeling,
 - Cognitieve ontwikkeling: van sensomotorisch tot formeel-operationeel denken
 - Morele ontwikkeling
 - Socio-emotionele ontwikkeling: hechting en identiteit.

8.3 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen illustreren trends in haar- en lichaamsverzorging.
6. De leerlingen richten de werkplek doelgericht in.
7. De leerlingen passen basisprincipes ter preventie van ziekte en gezondheidsbevordering toe.
8. De leerlingen informeren over een verzorging en het gebruik van de daartoe relevante producten en apparatuur.
9. De leerlingen reinigen huid en nagels in functie van de behandeling.
10. De leerlingen brengen make-up aan.
11. De leerlingen voeren een handverzorging en handmassage uit.
12. De leerlingen voeren een gelaatsverzorging en gelaatsmassage uit.
13. De leerlingen voeren een voetverzorging en voetmassage uit.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

- a. Principes van klantvriendelijkheid
- b. Advies- en verkooptechnieken
- c. Materialen en technieken
- d. Kleurenleer
- e. Kenmerken van de huid
- f. Fysiologie en anatomie van de huid en de nagels in functie van schoonheidsverzorging
- g. Fysiologie en anatomie van de hand in functie van schoonheidsverzorging
- h. Fysiologie en anatomie van het gelaat in functie van schoonheidsverzorging
- i. Fysiologie en anatomie van de voet in functie van schoonheidsverzorging

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang met de eerste graad	7
2.2	Samenhang in de tweede graad	7
2.2.1	Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit	7
2.2.2	Samenhang over de finaliteiten heen	7
2.3	Plaats in de lessentabel	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Wellness en lifestyle en het vormingsconcept	7
3.2	Krachtlijnen	9
3.3	Opbouw	9
3.4	Leerlijnen.....	10
3.4.1	Samenhang met de eerste graad	10
3.4.2	Samenhang in de tweede graad	10
3.4.3	Samenhang met de derde graad.....	11
3.5	Aandachtspunten	11
3.6	Leerplanpagina.....	13
4	Leerplandoelen	13
4.1	Welbevinden als motor van levenskwaliteit	13
4.1.1	Gezondheid en welbevinden	13
4.1.2	Ontwikkeling	15
4.1.3	Sociale en communicatieve vaardigheden	18
4.2	Vaardig worden in wellness en lifestyle.....	20
4.2.1	Algemene competenties in wellness en lifestyle	20
4.2.2	Basisvaardigheden in de schoonheidsverzorging	23
4.3	Trends en evoluties in wellness en lifestyle.....	27
4.4	Anatomie en fysiologie van de mens	28
4.4.1	Anatomie en fysiologie van de waarneming.....	29

4.4.2	Anatomie en fysiologie van de beweging	29
4.4.3	Coördinatie van lichaamsfuncties	30
4.4.4	Anatomie en fysiologie van huid en nagels	32
4.4.5	Anatomie en fysiologie van handen, voeten en gelaat.....	33
5	Lexicon	33
6	Basisuitrusting	33
6.1	Infrastructuur	33
6.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	34
6.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	35
7	Glossarium.....	35
8	Concordantie	36
8.1	Concordantietabel.....	36
8.2	Cesuurdoelen	38
8.3	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	39